

І.О. Іртишева, д-р екон. наук, професор
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, м. Миколаїв

Т.В. Смелянець, канд. екон. наук
Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса

А.О. Обозна, канд. екон. наук
Миколаївський політехнічний інститут, м. Миколаїв

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Постановка проблеми. Внаслідок глобалізації процесів інвестування сьогодні реалізуються фінансово-інвестиційні схеми, в яких задіяні практично всі учасники ринку – фізичні особи, корпорації, уряди, міжнародні організації. В результаті не тільки істотно коригується інвестиційна практика, а й певним чином дискредитується традиційна інвестиційна теорія. Посилення глобалізаційних процесів, тенденції інтернаціоналізації виробництва, лібералізації зовнішньої торгівлі роблять інвестиційне забезпечення головною рушійною силою світового економічного розвитку. Прагнення України до інтеграції у світовий економічний простір вимагає підвищення інвестиційної активності на підприємствах усіх галузей національної економіки. Особливо це важливо для аграрної сфери, яка забезпечує продовольчу безпеку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інвестиційного забезпечення вітчизняної агросфери присвячено дослідження таких вчених як П.Т. Саблук, О.А. Слободчикова, І.А. Мішньов, В.Я. Месель-Веселяк, С.Д. Лучик, В.Є. Лучик, М.М. Федоров, О.М. Царенко та інші. Проте недостатньо дослідженими залишаються питання розробки дієвих механізмів державної інвестиційної політики стимулювання інвестиційного забезпечення аграрної сфери.

Формулювання цілей статті. Основною метою нашого дослідження стала розробка концептуальних засад державної інвестиційної політики розвитку аграрної сфери.

Виклад основного матеріалу досліджень. Існує послідовність залучення інвестицій, яка має здійснюватись за наступними етапами:

- дослідження інвестиційного потенціалу країни;
- вибір пріоритетних галузей та технологій;

- розробка способів залучення інвестицій;
- реалізація розробленої політики та контроль за її виконанням.

В Україні існує ряд найперспективніших галузей економіки, зокрема, гірничодобувна галузь, сільське господарство, хімічна промисловість та металургія, які є найперспективнішими для залучення капіталовкладень. Для визначення галузевих пріоритетів у сфері залучення інвестицій необхідно провести ранжирування галузей виходячи з рівня їх конкурентоспроможності, потреби в інвестиціях, а також потенціалу щодо забезпечення збільшення валового внутрішнього продукту з допомогою інвестицій.

Пріоритетними напрямками для залучення й підтримки стратегічних інвесторів можуть бути ті, де Україна має традиційні виробництва, володіє необхідним ресурсним потенціалом і формує значну потребу ринку у відповідній продукції: тракторо-, комбайно-, авіа- та ракетобудування, нафто-, газовидобування, замкнений цикл виробництва для АЕС, розвиток енергогенеруючих потужностей, переробка сільськогосподарської продукції, транспортна інфраструктура, виробництво легкових та вантажних автомобілів, запровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій.

Інвестиції повинні спрямовуватись в ті сектори, які мають позитивні перспективи у плані збуту своєї продукції, але ринкова частка яких невелика через переваги імпорту. Для обґрунтування концептуальних основ формування державної інвестиційної політики розвитку аграрної сфери нами проведено аналіз інвестиційної значущості галузей України (табл. 1).

Аналіз інвестиційної значущості галузей України

		Довгострокова привабливість	
		Висока	Між низькою та середньою
Відносна конкурентна перевага	Висока	Перспективні галузі, які потребують інвестицій для модернізації вітчизняних виробничих потужностей	Галузі з високим рівнем зрілості, що генерують значні ресурси для економічного розвитку і національного інвестування
		Металургія, переробка с.-г. продукції, машинобудування	Добувна галузь (нафта, газ, мінерали), хімічна промисловість
		Інвестиційна стратегія: досягнення провідних позицій на ринках, що розвиваються	Інвестиційна стратегія: запровадження новітніх технологій із забезпеченням тривалих капіталовкладень

	Між низькою та середньою	Перспективні галузі, що діють в умовах жорсткої конкуренції інших великих ринків	Галузі з низькою конкурентною перевагою, що потребують постійних субсидій для отримання доходів
		Фінанси, аграрний сектор, харчова промисловість, транспорт, логістика, електроенергетика	Туризм, фармацевтична індустрія та медицина, нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації
		Інвестиційна стратегія: зниження залежності від альтернативного імпорту	Інвестиційна стратегія: надання державної підтримки, модернізація виробництва для покращення конкурентних переваг

Джерело: [7]

Інвестиційний потенціал України характеризується високою неоднорідністю, тому інвестиційну політику необхідно проводити виходячи з можливостей потреб розвитку кожного регіону. Так, у Західному регіоні ефективними можуть бути виробництва з використанням місцевих природних ресурсів (сірки, калійної та кухонної солі, вугілля, нафти та газу), а також розвитку мережі оздоровчих курортно-туристичних комплексів. У Донецько-Придніпровському регіоні потрібні реконструкція й технічне переобладнання шахт, металургійних і хімічних виробництв на базі безвідходних, маловідходних та екологічно чистих технологій; потужного імпульсу вимагає розвиток малоенергомістких виробництв середнього та точного машино-, автомобіле- та літакобудування. У Південному регіоні найбільш вигідним є реконструкція та технічне переоснащення портового господарства, розвиток виробництва обладнання для харчової та консервної промисловості, розширення мережі оздоровчих курортно-туристичних комплексів. На територіях, забруднених унаслідок аварії на ЧАЕС, поряд із запровадженнями унікальних наукових досліджень, необхідно використовувати найновітніші технології та здійснювати комплекс заходів з їх екологічного, економічного та соціального відродження.

Сьогодні глобалізація сприяє прискореному розвитку продуктивних сил, науково-технічному прогресу, зростанню інтенсивності у взаємовідносинах між економіками країн. Глобалізація дає комплексний ефект в сучасних умовах, комбінуючи такі фактори, як іноземний капітал,

нові технології, інтеграційні можливості і вихід на світові ринки, а саме світовий ринок технологій.

Оцінюючи ефективність інвестиційного забезпечення виробництва в умовах посилення глобалізаційних процесів, слід зазначити, що в свою чергу це сприяє розвитку міжнародних відносин, стабільності зовнішньоекономічних та зовнішньополітичних зв'язків, зміцненню внутрішнього виробничого потенціалу країни, що є необхідною умовою розвитку будь-якої економіки.

За умов, що склалися в Україні, одним з реальних і можливих джерел залучення коштів для фінансування заходів інвестиційної активності може бути іноземний капітал. З переходом України до ринкової економіки і налагодженням зовнішньоекономічних зв'язків з країнами світу значно посилилась роль зовнішніх інвестицій, що одержали назву в економічній літературі прями іноземні інвестиції.

Інвестиційна привабливість національної економіки в період 2001–2012 рр. відзначається високими динамічними темпами розвитку й значними обсягами залучення прямих іноземних й вітчизняних інвестицій. Однак, кінець 2008 р. – початок 2010 р. характеризуються впливом факторів економічної кризи, зниженням інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, зменшенням обсягів прямих іноземних та вітчизняних інвестицій, скороченням кількості реалізованих інвестиційно-інноваційних проектів тощо.

Найбільш привабливими для іноземних інвесторів були високододаткові види економічної діяльності: фінансова діяльність (особливо в умовах швидких темпів розвитку кредитного ринку), переробна промисловість, операції з нерухомістю, торгівля та будівництво. При цьому розглядаючи вплив прямих іноземних інвестицій, варто звернути увагу, що значна частина іноземного капіталу в останні роки була спрямована на придбання вже існуючих активів, а не на створення нових виробництв, які могли б виробляти конкурентоспроможну продукцію на вітчизняних підприємствах.

Враховуючи вище зазначене, доцільно здійснити спеціальні заходи щодо стимулювання припливу іноземних інвестицій, які мають передбачати:

- зниження рівня оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями за перевищення певного розміру інвестицій;
- введення жорсткішого регулювання процесу повернення капіталу;
- вдосконалення практики надання гарантій під іноземні кредити та страхування ризиків неповернення кредитів;

- розробку дійових механізмів публічного контролю над наслідками діяльності іноземних інвестицій, вкладених на пільгових умовах, дотримання інвестиційних зобов'язань;

- для ведення ефективного виробництва та використання залучених коштів у господарській діяльності підприємств, інвестиційний процес має охоплювати залучення інвестицій не тільки в основний капітал підприємств, а й інші складові виробничих процесів, які підвищують прибутковість виробництва, зокрема: прогресивні технології, менеджмент, мотивація праці тощо.

- докладання постійних зусиль для покращення міжнародного іміджу країни, широке розповсюдження інформації про її виробничий, технологічний, ресурсний потенціали та інвестиційні перспективним співпраці з вітчизняними підприємствами.

З метою поліпшення економічної ситуації та створення сприятливого інвестиційного клімату було б доцільно створити в Україні єдину базу даних щодо всіх підприємств (включаючи сферу середнього та малого бізнесу), яка б надавала конкретну інформацію про можливості інвестування в Україні разом з пропозиціями конкретних проектів і пошуком потенційних партнерів.

При цьому слід пам'ятати, що приплив іноземних інвестицій у країну означає прискорення довгострокового економічного зростання лише за умови їх раціонального використання. Тому перед урядом постає короткострокове макроекономічне завдання – управління інтенсивними надходженнями іноземної валюти. Різке збільшення її обсягів може призвести до швидкого зростання обсягів кредитів, підвищення цін на внутрішні активи і надалі – стимулювання інфляційних процесів, що підтверджуються кризами на глобальних фінансових ринках.

Іноземні інвестиції, що були вкладені в економіку України, головним чином були спрямовані на підтримку та розширення вже існуючих виробництв, а не в інноваційне оновлення технологічних процесів. Про це свідчить розподіл інвестицій згідно із структурою промислового потенціалу України за технологічними укладами (табл. 2).

Відтворювальна структура промислового потенціалу України за технологічними укладами (у % до загального обсягу)

Технологічний уклад	Промислова продукція	Фінансування НТР	Інноваційні витрати	Інвестиції	Інвестиції у модернізацію та технічне переозброєння
III	57,59	6,86	29,55	74,67	82,51

IV	38,18	69,47	61,16	20,38	10,88
V	4,19	23,55	8,64	4,52	6,56
VI	0,04	0,12	0,64	0,43	0,04

Джерело: [1, с. 69]

Близько 75 % усіх інвестиційних коштів спрямовується на виробництва із низьким технологічним рівнем (ІІІ уклад), при цьому на їх модернізацію та технічне переозброєння було спрямовано більше 80 % загального обсягу інвестицій цього типу. Лише менше 0,5 % інвестицій були освоєні підприємствами, що належать до VI технологічного укладу та використовують найсучасніші технології виробництва.

Відсутність інвестицій у нове високотехнологічне виробництво (у виробництво V та VI технологічного укладу в Україні було спрямовано менше 5 % загального обсягу інвестицій) також зумовила неспроможність вітчизняного виробника адекватно відповісти на зростання внутрішнього споживчого попиту населення. Наслідком цього стало стрімке зростання імпорту споживчих товарів.

В умовах обмеженого доступу до фінансово-інвестиційного забезпечення постає проблема оптимізації використання інвестицій з урахуванням застосування прогресивних технологій та максимізації прибутковості від виробничої діяльності.

При оптимізації структури виробництва велике значення має вибір критеріїв оптимальності та змінних, якими можна керувати. Таким чином, при обмежених інвестиціях, що не дає можливості реалізувати прогресивні технології, виникає проблема оптимізації їх використання для виробництва тих товарів, які забезпечать максимальну економічну віддачу, або максимальний прибуток від їх реалізації на внутрішньому ринку.

Промисловим підприємствам для ефективного залучення інвестицій необхідно враховувати цілу низку чинників, які не лише на рівні підприємства, а й на мікро- та макрорівнях впливатимуть на їхню діяльність. Ступіть ризику неповернення коштів може бути достатньо високим, але досвід зарубіжних країн доводить, що в промислове виробництво необхідно вкладати кошти, це буде ефективним як для інвестора, так і для підприємства, в яке вкладаються кошти, при цьому промислове підприємство досить тривалий час, до реалізації інвестиційного проекту, має бути платоспроможним і ліквідним, щоб вкладені кошти не були використані в першу чергу для погашення всіх заборгованостей та відтворення матеріально-технічної бази.

Економічне зростання в Україні переважно відновлюваним та екстенсивним. Для виробництва продукції використовувались існуючі виробничі потужності традиційних секторів економіки, тоді як нові високотехнологічні виробництва не створювались. Це пояснюється переважанням у структурі джерел інвестування власних коштів підприємств, тоді як кредити, незважаючи на поступове зростання їх частки у структурі джерел інвестицій, так і не змогли забезпечити створення нових видів виробництва, а фондовий ринок як потенційне джерело капіталу для новостворених підприємств так і залишався нерозвиненим.

Основними напрямками реалізації конкурентних переваг внутрішнього ринку України могли б стати наступні:

- «зелене» сільське господарство;
- інтелектуальне виробництво;
- транзитна функція.

Стимулювання розвитку за цими напрямками дозволить не лише реалізувати конкурентні переваги внутрішнього ринку України, але й матиме суттєвий кумулятивний ефект для розвитку інших секторів економіки, які дозволять реалізувати конкурентні переваги нашої країни на зовнішньому ринку.

Потенціал України у сфері сільського господарства є загальновизнаним, проте, Україні була б вигідна спеціалізація у виробництві екологічно та генетично чистих продуктів харчування, на які існує значний попит, і ціни на які є вищими. Таке сільське господарство вимагатиме нових технологій у сфері захисту рослин, добрив, сільськогосподарського машинобудування, що стимулюватиме інноваційних розвиток в цих сферах. Окрема увага має бути приділена розвитку «зеленого» туризму, який має доповнювати традиційне сільське господарство. Крім того, наголос на розвиток «зеленого» сільського господарства дозволить поєднати створення крупно товарного сільськогосподарського виробництва (на основі нових технологій) із традиційним середньо- та дрібнотоварним виробництвом.

Інтелектуальне виробництво дозволяє створити національну конкурентоспроможну у світі продукцію із високим ступенем доданої вартості. Зокрема, це інноваційні високотехнологічні виробництва, продукція яких має високий, як внутрішній так і зовнішній попит (літакобудування, суднобудування, енергетичне машинобудування, ВПК, інші високотехнологічні галузі). Крім того, стимулювання виробництва конкурентоспроможної продукції сприятиме процесам імпортозаміщення

(автомобілебудування, побутова техніка). Оскільки всі ці галузі є виробництвом із високим ступенем доданої вартості, їх розвиток також стимулюватиме подальше зростання і у базових секторах економіки.

Отже, крім чіткого проголошення та закріплення головної мети економічної політики розвитку внутрішнього ринку та пріоритетних напрямів його розвитку необхідним є визначення необхідних обсягів інвестиційного забезпечення розвитку та розроблення чітких механізмів реалізації.

В Україні увага як до інвестора, так і до інвестицій в цілому не є належною, що зумовлено рядом чинників, одним з яких є практична недоступність інвестиційних ресурсів для села. Для покращення інвестиційної діяльності в першу чергу необхідно вдосконалити систему надання інвестиційних ресурсів й механізм державного захисту інтересів інвестора, спростити податкове навантаження за надання інвестицій.

Для ефективного розвитку внутрішнього ринку України необхідне становлення активно функціонуючого фінансового ринку, підвищення рівня інвестиційної привабливості українських підприємств на міжнародних фондових біржах, формування інтегрованої системи взаємозв'язків з міжнародними фінансовими потоками. Глобалізація світової економіки суттєво впливає на розвиток світового господарства та визначає рівновагу як на міжнародному, так і на національному рівнях у зв'язку з відсутністю в національному господарстві всієї сукупності засобів і предметів праці, які мають забезпечувати безперервність розширення процесу виробництва. Це вимагає значної уваги до проблем формування інвестиційної активності та привабливості внутрішніх ринків країни як фактору, що суттєво обумовлює джерела та обсяги залучення фінансових ресурсів, визначає міжнародний інвестиційний рейтинг України в цілому. Головним фактором, що обумовлює інвестиційний розвиток країни, є структура та обсяги інвестиційної діяльності на рівні кожного окремого господарюючого суб'єкта.

Державна інвестиційна політика України повинна спрямовуватись на сталий розвиток національної економіки на інвестиційно-інноваційній основі, забезпечення продовольчої безпеки країни, нарощування експортного потенціалу, застосування узгоджених з нормами СОТ механізмів захисту вітчизняного ринку, створення умов для повноцінного розвитку інфраструктурних елементів. Прикметою сучасної аграрної сфери є нестача інвестиційних ресурсів, необхідних для проведення структурної перебудови галузі, існують проблеми залучення зовнішніх джерел фінансування, особливо іноземних інвестицій. Відповідно сьогоdnішній

стан справ в аграрному комплексі вимагає системного підходу, основою якого повинно стати обґрунтування та розробка концепції формування державної інвестиційної політики розвитку галузі.

Концепція інвестиційного розвитку повинна включати загальне уявлення про стратегічні цілі та пріоритети, економічну політику держави та її найважливіші напрями, засоби реалізації визначених цілей. Тому Концепція державної інвестиційної політики в аграрній сфері повинна цілеспрямовуватись на формування якісно нової структури економіки, яка б забезпечувала ефективні методи мобілізації загальнодержавної інвестиційної політики. Це забезпечило б структурно-технологічну збалансованість виробництва, що допоможе подолати диспропорції у розвитку міжгалузевих і міжрегіональних господарських комплексів та окремих галузей.

Таким чином, при розробці концепції потрібно враховувати, що стратегічне планування соціально-економічного розвитку галузі не є методом, спрямованим на задоволення разових поточних кон'юнктур. Стратегічне планування повинно стати системним процесом, який ініціюється і підтримується, насамперед, політичною владою і економічними товариствами. Стратегічне планування сьогодні виступає як функція стратегічного проектного менеджменту і стає одним з головних інструментів державного управління. Також стратегія розвитку регіону не повинна бути адміністративним регламентом, директивою, яка доводиться зверху. Вона повинна узгоджуватись між органами виконавчої влади, комерційними структурами і різними громадськими організаціями та являти собою багатовекторну домовленість на здійснення конкретних заходів щодо підвищення ефективності спільної діяльності у різних сферах соціально-економічного розвитку регіону. Зазначені у стратегії цілі і завдання повинні бути стратегічно важливими у більшій степені для населення регіону, ніж для органів влади.

Внаслідок кризових явищ, поглиблення деструктивних процесів у сільському господарстві країни відбулося зниження ефективності, що переконливо свідчить про необхідність розроблення стратегічних напрямів докорінної модернізації його галузей на основі застосування системи інноваційних проектів, раціонального використання земельних ресурсів, матеріально-технічної бази, робочої сили українського села. Як вважає П.Т. Саблук, першочерговим завданням слід вважати законодавче забезпечення переведення агропромислового виробництва на дотаційну основу з бюджетних коштів держави, як це прийнято в світовій практиці. Він наголошує: „Саме тому єдиний вихід із складної ситуації –

формування модернізованої аграрної сфери на засадах заінтересованості держави та селянина в ефективному розв'язанні сільських проблем [2, с. 4].

Стратегічною метою розвитку аграрної сфери є забезпечення продовольчої безпеки країни, підвищення рівня життя сільського населення та відповідно вихід на якісно нові соціальні стандарти шляхом широкомасштабного економічного зростання. Зазначимо, що агропродовольча сфера має високу чутливість до зовнішніх впливів, які важко спрогнозувати та оперативно відреагувати. Подолання зовнішніх загроз пов'язане з загальним економічним зростанням країни, поліпшенням її міжнародного іміджу, посиленням ролі при вирішенні загальносвітових проблем, у тому числі продовольчої.

В загальному контексті основні підходи до формування концепції державної інвестиційної політики в агропродовольчій сфері можна представити у вигляді рисунку.

Концептуальна модель інвестиційного забезпечення аграрної сфери

Доцільним для економіки України сценарієм залучення іноземних інвестицій в аграрну сферу є поетапний перехід від імпорту невеликих партій технологічного устаткування чи устаткування інших товарів виробничого призначення з метою вивчення й освоєння ймовірного ринку збуту продукції до створення спільних підприємств із їхньою наступною експансією на ринки за межами України. Можливість такого варіанту дій залежить від послідовності в проведенні радикальних економічних реформ. При цьому необхідно відзначити, що всі рішення щодо контрактів повинні приймати незалежні від держави суб'єкти, що господарюють, підприємці, що будуть розпоряджатися власними чи позиковими ресурсами і відповідати за результати прийнятого рішення своїм майном [4]. Державі повинна належати роль регулятора податкової, митної, та, опосередковано, кредитної політики. Тільки на такій основі залучення

іноземних інвестицій буде сприяти підйому агропромислового комплексу й економіки України в цілому.

Наш перший висновок такий, що уряд має зробити акцент на розвитку концепцій та інструментів для покращання інвестиційного клімату й вдосконалення системи освіти в секторі. Старі та дискредитовані моделі і звички мають бути замінені на нові. Інвестиції у людський капітал для наукових досліджень, освіти, розширення, управління й аналізу економічної політики мають стати стрижнем української аграрної політики. Жодні інші заходи не принесуть аналогічних доходів на інвестиції у довгостроковому періоді. Існуючі сільськогосподарські дослідницькі та освітні установи в Україні потребують конкуренції, нових ідей та людей.

Наступна важлива перешкода, згадана багатьма операторами агробізнесу, — це відсутність функціонуючого ринку землі сільськогосподарського призначення. Цей ринок сприймається як передумова для зростання ефективності й конкурентоспроможності сільського господарства та як додаткове джерело фінансів й інвестицій у сектор. Земля повинна мати реальну вартість та сприяти отриманню засобів існування в сільській місцевості, розвитку сільських фінансових ринків [5].

Зважаючи на дослідження, вважаємо за доцільне виділити також інформаційні проблеми, які тісно пов'язані з іншими групами та мають на них вплив. Адже загальновідомо, що пропозиція фінансових ресурсів не випереджає зростання попиту на них, тому в боротьбі за кожен одиницю інвестицій, ймовірно, матиме перевагу підприємство, забезпечене інформаційними даними для представлення своєї продукції та проектів як цікавих і конкурентоспроможних. Підприємствам промисловості і фінансовим структурам необхідно прикладати взаємних зусиль на вдосконалення інвестиційного процесу, що великою мірою впливатиме на можливості державного розвитку та досягнення Україною хорошої позиції на макrorівні.

В умовах глобалізації та динамічної швидкості поширення інформації необхідно досліджувати, як здійснювати інформаційне забезпечення процесу інвестування. Інформація, яка може бути доступною, повинна сприяти визначенню проблем, удосконаленню методів роботи, впровадженню нової техніки, зменшенню витрат і підтримці потужностей, ефективному позиціонуванню, вдалій співпраці з іншими суб'єктами економіки та створенню інвестиційно-привабливого середовища на підприємствах. Оскільки цей чинник впливу сьогодні

сформульований переважно лише комплексі з іншими, то перспективою для подальшого дослідження є формування інформаційного забезпечення джерел фінансових ресурсів та договірних відносин, що потребує аналізу сучасного стану підприємств та їх оточення.

Висновки. До концептуальних пріоритетів розвитку інвестиційного забезпечення розвитку аграрної сфери віднесено розробка державної інвестиційно-інноваційної політики та стратегії на загальнодержавному і регіональному рівнях, націлених на становлення прогресивних технологічних устроїв; формування організаційно-економічного механізму функціонування аграрної сфери на інвестиційно-інноваційній основі; посилення ролі державних організацій в активізації інвестиційно-інноваційної діяльності; вдосконалення системи підготовки кадрів в галузі інвестиційно-інноваційної діяльності, що забезпечить підвищення інвестиційної активності організацій і комерціалізацію результатів наукових досліджень.

Бібліографічний список: 1. Экономические и информационно-аналитические основы управления инвестиционными объектами: монографія / под. ред. К.В. Балдина. – М.: Издательство Московского психолого-социального института, 2004. – 296 с. 2. Саблук П.Т. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи їх вирішення) / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров // Економіка АПК. – 2009. – № 12. – С. 3-13. 3. Слободчикова О.А. Інвестиційне забезпечення виробництва промислових товарів в умовах глобалізації / О.А. Слободчикова – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2010_2/Slobodchikova_210.htm 4. Політика України у сфері сільського господарства, біоенергетики та харчової промисловості – дослідження, висновки та рекомендації; за ред. Х. Штрубенхоффа, В. Мовчан, І. Бураковського. – Режим доступу: www.adev.com.ua 5. Лучик С.Д. До питання концептуалізації розвитку державної регіональної політики / С.Д. Лучик, В.Є. Лучик. – Режим доступу: <http://mev-hnu.at.ua/load/7-1-0-53> 6. Царенко О.М. Сучасний стан та перспективи розвитку інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств регіону / О.М. Царенко, І.А. Мішньов // Вісн. Сумськ. нац. аграр. ун-ту. Сер. „Економіка та менеджмент”. – 2003. – № 3-4. – С. 148-154. 7. Beaumont P.H. Financial Engineering Principles: a unified theory for financial product analysis and valuation. – New Jersey, John Wiley & Sons Inc. Hoboken, 2009. – 320p. 8. European Commission. Economic and financial crisis.

Supporting the real economy / Електронний ресурс Інтернет - http://ec.europa.eu/financial-crisis/supporting/index_en.htm

Іртищева І.О., Смелянець Т.В., Обозна А.О. Концептуальні основи формування державної інвестиційної політики розвитку аграрної сфери. Исследованы основные проблемы и факторы сдерживающие развитие инвестиционной привлекательности аграрной сферы. Предложены основные концептуальные приоритеты развития агросферы с учетом благоприятного инвестиционно-инновационного пути развития отрасли .

Іртищева І.О., Смелянець Т.В., Обозна А.О. Концептуальні основи формування державної інвестиційної політики розвитку аграрної сфери. Basic problems and factors are investigational retentive development of investment attractiveness of agrarian sphere. Basic conceptual priorities of development of agro spheres of are offered taking into account the favourable investment - innovative way of development of industry.